

Charta pracovní skupiny Sociální vědy

Verze 1.0 z 20. 12. 2023, vypracoval Jindřich Krejčí a kolektiv pracovní skupiny.

1 Úvod

Pracovní skupina sociální vědy/ Social Sciences se zaměřuje na datové soubory, které jsou relevantní pro sociální vědy, bez ohledu na jejich disciplinární původ. Do centra zájmu spadají zejména data produkovaná pracovišti základního a aplikovaného výzkumu v rámci sociologie, ekonomie, politické vědy, sociální geografie, demografie, psychologie a dalších disciplín sociálních věd. Velký význam má také mezioborová spolupráce např. v oblastech studia zdraví, životního prostředí, dopravy, bezpečnosti, historických věd a v mnoha dalších oblastech. Důležitost mezioborových přístupů zahrnujících studium sociálních aspektů se nyní prokazuje i při řešení krizí spojených s pandemií covid-19 a s válkou na Ukrajině. Výzkumná data pocházejí z reprezentativních výběrových dotazníkových šetření, jsou získávána mnoha dalšími metodami vědeckého výzkumu a vznikají také jako produkt postupující digitalizace společnosti. Roste též význam dostupnosti administrativních dat pro výzkumné účely.

Sdílení dat je zásadní podmínkou pro rozvoj a mezinárodní konkurenceschopnost sociálněvědního výzkumu, který se v hojně míře opírá o časové a mezinárodní komparace a propojuje data pocházející z různých zdrojů. Přestože má proto sdílení dat v sociálních vědách relativně dlouhou historii a je na vysoké úrovni, jsou data zpřístupňována distribuovaným způsobem, který ztěžuje vědcům a studentům jejich využívání, a mnoho relevantních dat i nadále zůstává nedostupných. Propojení relevantních zdrojů do jednoho ekosystému založeného na důsledné implementaci principů FAIR dat pro zajištění využitelnosti dat pro sekundární analýzu a vytváření kanálů pro postupné připojování dalších datových zdrojů bude přínosem pro všechny partnery v oblasti vědy i aplikační sféry.

2 Cíle

Cíle skupiny jsou následující:

- Nastavit postupy a procesy implementace relevantních datových zdrojů do budovaného národního prostředí pro ukládání a zpracování vědeckých dat s ohledem na specifika sociálněvědních dat,
- identifikovat významná mezioborová propojení a podpůrné informační zdroje důležité pro analýzu dat ze sociologických šetření,
- prozkoumat a navrhnout možnosti ukládání a zpřístupnění sociologických dat získaných jak v rámci výzkumů v sociálněvědní oblasti, tak i mimo ni,
- definovat možnosti a principy výuky práce s daty pro uživatele.

3 Výstupy a jejich aplikace

- Skupina vytvoří platformu pro formulaci řešení následujících problematik:
- Stanovení a definování metadat, standardů s ohledem na mezinárodní praxi, napojení na EOSC-CZ; harmonizace procesů pro EOSC a EOSC-CZ; implementace standardů NRP (včetně ověřování identity uživatelů).
- Dobudování/upgrade existujících tematických, oborových repozitářů na základě výstupů z pracovní skupiny.
- Landscape analysis, vytvoření sítě akademických depozitorů, řešení právních otázek v návaznosti na NRP, modely data managementu - oborově specifické v návaznosti na NRP, akvizice dat.

- Řešení infrastruktury pro citlivá data v návaznosti na NRP.
- Definování FAIRifikace sociálněvědních dat, řešení otázek produkce dokumentace dat, kvality dat, ověřování FAIR a kvalita; verzování a edice dat.
- Propojování dat z externích, ne-akademických zdrojů, možností softwarových řešení, dokumentace.
- Oborově specifický training - zdroje dat a data management.
- Zjištění průniku a možností spolupráce s obory mimo sociální vědy (například medicínský výzkum, bezpečností výzkum).

4 Členství a předpokládání členové

Předpokládanými členy jsou vědci a vědkyně z oblasti sociálních věd, odborní pracovníci a pracovníce, kteří se zabývají zpracováním a ukládáním vědeckých nebo administrativních dat, členové výzkumných infrastruktur z oblasti sociálních věd. Zároveň je pracovní skupina otevřená i pro další obory mimo sociální vědy, které mají zájem o spolupráci a hledání možných průníků.

Chartu je po domluvě se Sekretariátem EOSC-CZ možné rozšířit o další části.